

Co-funded by
the European Union

Представництво Європейського Союзу в Україні
Технічний університет Мюнхена (Німеччина)
ГО «Центр освіти впродовж життя» (Україна)
ГО «Інститут стратегій інноваційного розвитку і
трансферу знань» (Україна)
Сумський Державний Університет (Україна)
Кафедра міжнародних економічних відносин
Модуль Жана Моне «Впровадження механізмів Європейського Союзу
для протидії сучасним викликам і загрозам»
(101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH)
(2022-2025)

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ СУЧАСНИМ ВИКЛИКАМ І ЗАГРОЗАМ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 28-29 лютого 2024 року)

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору (авторам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

Суми
Сумський державний університет
2024

Co-funded by
the European Union

Delegation of the European Union to Ukraine
Technician University of Munich, Campus Straubing
for Biotechnology and Sustainability (Germany)
Public Union “Ukrainian Adult Education
Association” (Ukraine)
Public Union “Institute of strategies for innovative
development and knowledge transfer” (Ukraine)
Sumy State University (Ukraine)
Department of International Economic Relations
Jean Monet's module “Implementation of European Union mechanisms for
combating modern challenges and threats”
(101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH)
(2022-2025)

MECHANISMS FOR COMBATING MODERN CHALLENGES AND THREATS: LESSONS FROM THE EU FOR UKRAINE

Materials
of the International Scientific and Practical Conference
(Sumy, Ukraine, February 28-29, 2024)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are, however, those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Sumy
Sumy State University
2024

Рецензенти:

Вікторія Божкова – д-р екон. наук, професор, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна);

Леонід Таранюк – д-р екон. наук, професор, Сумський державний університет (Україна)

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 15 від 24 червня 2024 року)*

М 55 Mechanisms for combating modern challenges and threats: lessons from the EU for Ukraine (Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції в рамках виконання проекту Модуль Жан Моне програми ЄС Еразмус+ на тему «Впровадження механізмів ЄС для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) (2022-2025), м. Суми, 28-29 лютого 2024 р. / за заг. ред. В. Школи, М. Домашенко. – Суми: СумДУ, 2024. – 221 с.

The collection consists of the materials from International Scientific Conference «Mechanisms for combating modern challenges and threats: lessons from the EU for Ukraine», held within the project of the programme EU Erasmus+ «Implementation of European Union mechanisms for combating modern challenges and threats» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) in SSU. The materials represented are the results of the research being carried out in 14 countries (Czech Republic, Estonia, Germany, Israel, Italy, Kanada, Lithuania, Poland, Slovakia, Switzerland, Turkey, Ukraine, United Kingdom, USA) dedicated to following issues: EU policy on reducing global risks; Ukraine in the European security area; EU mechanisms for combating economic, environmental, geopolitical, social and technological risks; EU tools to ensure resilience, sustainability and security; EU's digital transformation of the economy and society; EU mechanisms for facilitating the process of rebuilding, recovery and reconstruction of Ukraine; social and economic aspects of structural changes toward bioeconomy and sustainable economic systems. The materials retain the style, spelling, and punctuation of the author's texts. Authors are responsible for the content of scientific reports.

До збірника ввійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України», що проводилась в рамках виконання проекту Модуль Жан Моне програми ЄС Еразмус+ 2022 року на тему «Впровадження механізмів Європейського Союзу для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) у СумДУ, в яких наведені результати наукових досліджень, що виконуються у 14 країнах (Велика Британія, Естонія, Ізраїль, Італія, Канада, Литва, Німеччина, Польща, Словачія, США, Туреччина, Україна, Чехія, Швейцарія), прив'язані таким питанням: політика ЄС щодо зменшення глобальних ризиків; Україна у Європейському безпековому просторі; механізми ЄС для боротьби з економічними, екологічними, геополітичними, соціальними і технологічними ризиками; інструменти ЄС для забезпечення стійкості, сталості та безпеки; цифрова трансформація економіки та суспільства ЄС; механізми ЄС для сприяння процесу відбудови, відновлення та реконструкції України; соціальні та економічні аспекти структурних змін в напрямку біоекономіки та стійких економічних систем. У матеріалах збережено стиль, орфографію, пунктуацію авторських текстів. Відповідальність за зміст наукових доповідей несуть автори.

УДК 339.9:061.1ЄС(477)(063)

© Сумський державний університет, 2024

Науковий комітет конференції:

Ольга Прокопенко (член робочої групи Проєкту)

д.е.н., професор, науковий дослідник, Естонський університету підприємництва Майнор (Естонія); професор кафедри економічної теорії, Інноваційний університет Колегіум Мазовія (Польща)

Юрій Петрушенко

д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна); заступник голови правління, ГО «Центр освіти впродовж життя» (Україна)

Ольга Попова

д.е.н., професор, завідувач кафедри управління і фінансово-економічної безпеки, ДВНЗ "Донецький національний технічний університет" (Україна);

Віталій Омеляненко (член робочої групи Проєкту)

д.е.н., доцент, академік Української технологічної академії, керівник Навчально-наукового центру проєктних технологій, Сумський Державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна); директор, ГО Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань (Україна); постдок, Естонський університету підприємництва Майнор (Естонія)

Олена Маркова

д.ю.н., доцент, Університет Лінкольна (Велика Британія); доцент, кафедра юридичних дисциплін, Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ (Україна);

Вікторія Школа (керівник робочої групи Проєкту)

к.е.н., доцент, провідний науковий співробітник кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна); постдок, Мюнхенський технічний університет (Німеччина)

Марина Домашенко (член робочої групи Проєкту)

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна)

Маріна Ярвіс

PhD, доцент, Естонський університет підприємництва Майнор, Таллінський технічний університет (Естонія)

Марія Троян (член робочої групи Проєкту)

к.е.н., доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного сервісу, Сумський Державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна)

Тетяна Курбатова

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна); науковий співробітник відділу досліджень наукової політики, Бізнес-школа Університету Сассекса, Університет Сассекса (Велика Британія)

Scientific committee:

Olha Prokopenko (member of the Project group),

Doctor of Economics, Professor, Researcher, Estonian Entrepreneurship University of Applied Science (Estonia); Professor of Economics Department, Collegium Mazovia Innovative University (Poland);

Yuriy Petrushenko

Doctor of Economics, Professor, the Head of the Department of International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine); vice-head, Public Union “Ukrainian Adult Education Association” (Ukraine);

Olha Popova

Doctor of Economics, Professor, the Head of the Management and Financial and Economic Security Department, Donetsk National Technical University (Ukraine);

Vitaiy Omelyanenko (member of the Project group)

Doctor of Economics, Associate Professor, Academician of Ukrainian Technological Academy, Head of Educational and Scientific Center of Project Technologies, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Ukraine); Postdoc, Estonian Entrepreneurial University of Applied Sciences (Estonia); Director, NGO Institute of Innovation Development Strategies and Knowledge Transfer (Ukraine);

Olena Markova

Doctor of Law, Associate Professor, University of Lincoln (the United Kingdom); Associate Professor, the Department of Legal Disciplines, Sumy Branch of Kharkiv National University of Internal Affairs (Ukraine);

Viktoriia Shkola (leader of the Project group)

PhD in Economics, Associate Professor, Leading Researcher, the Department of International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine); Postdoc, Professorship of Sustainable Economic Policy, TUMCS for Biotechnology and Sustainability, Technical University of Munich (Germany);

Maryna Domashenko (member of the Project group)

PhD in Economics, Associate professor, Associate Professor, the Department of International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine);

Marina Jarvis

PhD in Business Administration, Associate Professor, Estonian Entrepreneurship University of Applied Science, Tallinn University of Technology (Estonia);

Maria Troyan (member of the Project group),

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Service, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Ukraine);

Tetiana Kurbatova

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of

International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine); Senior Research Fellow of the Science Policy Research Unit, University of Sussex Business School, University of Sussex (the United Kingdom)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

Політика ЄС щодо зменшення глобальних ризиків

SECTION 1

EU policy on reducing global risks

<i>Антощенко В.В., Дейнега М.В.</i> ОСНОВИ СПІЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	17
<i>Shkola V., Peresadko G., Rakhimova O., Biryukov O.</i> DEVELOPMENT OF HEALTH POLICY IN THE CONTEXT OF GLOBAL RISKS MANAGEMENT: THE EU EXPERIENCE FOR UKRAINE	20
<i>Нич Т.В.</i> ЕКОНОМІЧНІ ТА ОСВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: АНАЛІЗ З ГЛОБАЛЬНО-ПІВНІЧНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ.....	25
<i>Антощенко В.В., Глянь Т.І.</i> РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	28
<i>Косенко С.А., Перерва П.Г.</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ	31
<i>Нестеров Д.О., Перерва П.Г.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ	33
<i>Перерва О.П., Романчик Т.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НАУКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В ФРН.....	37

<i>Савельєва А.А.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОЇ УЧАСТІ ЖІНОК В ЕКОНОМІЦІ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..	40
---	----

РОЗДІЛ 2

Україна у Європейському безпековому просторі

SECTION 2

Ukraine in the European security area

<i>Подрез-Ряполова І.</i> СТРАТЕГІЧНИЙ КОМПАС БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ЄС: ОКРЕМІ ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ТА ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	43
<i>Tkachenko A., Bondarenko H.</i> THE ROLE OF CYBER SECURITY FOR UKRAINE'S ECONOMIC SYSTEM.....	47
<i>Рак М.С.</i> РОЛЬ ЖІНОК У ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ АНАЛІЗ.....	49
<i>Чилібійська А.Д., Оленцевич Н.В.</i> МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ.....	51
<i>Бородіна О.А.</i> ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: АДАПТАЦІЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ.....	54
<i>Абрамова А.С.</i> ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НА ДІЛОВУ АКТИВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ.....	57
<i>Холодова О., Бугайова М., Ковальов В.</i> ЯКІСНА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ – КРОК ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	60

Овсюк Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ТА МСФЗ.....	63
---	----

Синчак В. П. ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ЄС НА ГАРМОНІЗАЦІЮ ПДВ ЯК ЕЛЕМЕНТА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	65
---	----

РОЗДІЛ 3

**Механізми ЄС для боротьби з економічними, екологічними,
геополітичними, соціальними і технологічними ризиками**

SECTION 3

**EU mechanisms for combating economic,
environmental, geopolitical, social and technological risks**

Сриберко А.В., Петрушенко М.М., Степанова Ю.В. СУПУТНИКОВИЙ МОНІТОРИНГ БЕРЕГОВОЇ СМУГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ТА ЕКОЛОГІЧНИМИ РИЗИКАМИ.....	68
--	----

Курп'їанова L, Курп'їанова D. SOCIO-ECONOMICAL QUINTILES OF REFUGEES AND FORCIBLY DISPLACED PERSONS. MAIN PERSPECTIVE MECHANISMS OF INTEGRATION AND SOCIAL INCLUSION IN PROCESS OF BUILDING SUSTAINABLE SOCIETY.....	71
---	----

Святна Т., Галинська А.В. РЕГУЛЮВАННЯ КОНЦЕПЦІЙ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ З ВРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ ТА МОЛОДІЖНОЇ АУДИТОРІЇ.....	76
---	----

Чернишенко О.І., Кобелєва Т.О. РОЗПОДІЛ ВИТРАТ НА ЗАОХОЧЕННЯ ДОСЛІДНИКІВ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.....	78
---	----

Чубенко В.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК ЗАСОБУ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ГЛИБОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В АСПЕКТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄС.....	81
Лепський Р.С., Ткачов М.М. АНТИМОНОПОЛЬНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ЄС.....	83
Markova O. MEDIATION AS THE KEY TO RESOLVING MILITARY CONFLICTS.....	86
Шейн Є.С., Дьякова Н.М., Перерва П.Г. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЗАСАДАХ СТАРТАП-СТУДІЙ.....	88
Волкова Я., Хмурова В. АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНКИ СТАНУ РИНКУ МЕДИЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У РІЗНИХ КРАЇНАХ ЄС.....	90
Шмиголь Н.М., Бірський В.В., Антонюк А.А. ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ ОЦІНКИ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	93

РОЗДІЛ 4

Інструменти ЄС для забезпечення стійкості, сталості та безпеки

SECTION 4

EU tools to ensure resilience, sustainability and security

Антощенкова В.В., Апросіна О.Б. СТАЛІЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЯК ОСНОВА СВІТОВОЇ БЕЗПЕКИ.....	97
Антощенкова В. В., Семперович І.В. ПРІОРИТЕТНІ ДІЇ ЄС В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	100

Корольчук Л.В. ЗДОБУТКИ ЄС НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	103
Антощенко В. В., Пересада М.О. АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК КРАЇН ЄВРОПИ.....	105
Біловол А.В., Тарасенко С.В. АНАЛІЗ ДОСЯГНЕННЯ КРАЇНАМИ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 9 НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ, КИТАЮ, США ТА УКРАЇНИ.....	107
Трушкіна Н.В. ІНСТРУМЕНТИ ЄС ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	109
Гармаш С.В. Перерва П.Г. КАДРОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	112
Євсєєв А.С., Перерва П.Г. МОТИВАЦІЯ НАУКОВЦІВ ДО КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	115
Мирошник Т.О, Кобєлева Т.О. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС.....	118
Кравцов В.Ю, Перерва П.Г. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН ЄС.....	121
Перерва П.О., Косенко О.П. МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЄС ТА ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ.....	124
Климентова М.В., Кобєлева Т.О. МЕТОДИ ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІН В ЄС: ЗОВНІШНЄ РЕФЕРЕНТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ.....	127

РОЗДІЛ 5
Цифрова трансформація економіки та суспільства:
досвід ЄС

SECTION 5
Digital transformation of the economy and society:
EU experience

<i>Гопанчук Л. М.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ.....	130
<i>Levkin A., Kotko Ya, Chaliy I.</i> DIGITAL TRANSFORMATION OF THE NATIONAL ECONOMY: EUROPEAN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE.....	133
<i>Коритько Т. Ю.</i> МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	135
<i>Прокопенко М.О., Кочубей О.В.</i> ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС- УПРАВЛІННІ: РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	138
<i>Привалов М.І., Ніколаєв Д.П., Рассадникова С.І.</i> ЦИФРОВІ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ.....	141
<i>Domashenko M. D., Domashenko V.S., Domashenko M.S.</i> ELECTRONIC COMMERCE AS A MODERN DIRECTION OF INTERNATIONAL TRADE.....	143
<i>Пожуєва Т.О., Щеголеватих Д.Є.</i> МАЙБУТНЄ ПРАЦІ: ВЗАЄМОДІЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ, ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В ЕПОХУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....	145
<i>Tarasenko S., Duranowski W.</i> SWOT-ANALYSIS OF POLAND'S AND UKRAINE'S ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION.....	147

<i>Бут М.Г., Сайчук В.С.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СМАРТ-ТУРИЗМ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	149
<i>Біловол А.В., Тарасенко С.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ШОСТОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УКЛАДУ.....	152
<i>Ільченко В.М.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ МИТНИХ ПРОЦЕДУР.....	154
<i>Koldovskiy A.</i> INFRASTRUCTURE TRANSFORMATIONS IN THE CONTEXT OF FINANCIAL SECTOR DIGITALIZATION.....	156
<i>Копиця А.О., Кобєлєва Т.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕВАГ НІАРШОРІНГУ (NEARSHORING) ДЛЯ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	159
<i>Розгон О.В.</i> ДОСТУПНІСТЬ ЦИФРОВОЇ РЕПРОДУКЦІЇ У ВІДКРИТОМУ СХОВИЩІ МУЗЕЮ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.....	162

РОЗДІЛ 6

Механізми ЄС для сприяння процесу відбудови, відновлення та реконструкції України: виклики та загрози

SECTION 6

EU mechanisms for facilitating the process of rebuilding, recovery and reconstruction of Ukraine: challenges and threats

<i>Pondorfer A., Shkola V., Hoch G.</i> THE WAR, SOCIAL CAPITAL AND RESILIENCE IN UKRAINE ...	164
<i>Омельяненко В.А., Омельяненко О.М.</i> ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТАРОПРОМИСЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ.....	168

Науменко О.М. ВИКЛИКИ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС.....	170
Прокопенко О.В., Кльон В.М., Костирко Д.Р., Богачов Д.І. СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД.....	173
Шевченко Г.М. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТІЙКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	175
Тур О.У. CORE POSITIONS OF UKRAINE'S POST-WAR RECONSTRUCTION ON THE BASIS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA EXPERIENCE.....	177
Новіков Ф.О., Таранюк К.В. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ КОМПАНІЇ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ.....	179
Підоричева І.Ю., Ляшенко В.І. ГАРМОНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА ЄС: ВИМОГИ ТА ВИКЛИКИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	182
Юрко І.С. УМОВИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ МІГРАНТІВ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	185
Панасюк О.М. ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ.....	188

РОЗДІЛ 7

Соціальні та економічні аспекти структурних змін у напрямку біоекономіки та стійких економічних систем

SECTION 7

Social and economic aspects of structural changes toward bioeconomy, and sustainable economic systems

Lisniak B., Domashenko M.

GLOBAL ENVIRONMENTAL PROBLEMS AND THEIR IMPACT ON INTERNATIONAL BUSINESS..... 192

Кравченко Ю.М.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ..... 195

Shkola V., Bakin M.

VIEW ON UKRAINE'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT UNDER CONDITIONS OF THE ONGOING WAR..... 197

Макаренко І.О., Фомінов Р.М.

ТАКСОНОМІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄС ТА УКРАЇНСЬКА СИСТЕМА КОДИФІКАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ..... 200

Колотюк О.І., Перерва П.Г.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 204

Баштовенко О.А., Кудьярова К.І.

БІОПЛАСТИК – ПЛАСТИК МАЙБУТНЬОГО І ПРОБЛЕМИ МАЙБУТНЬОГО..... 207

Perederii T., Kurbatova T.

RESOLVING IMBALANCES PROBLEM IN THE RENEWABLE ENERGY MARKET: APPROACHES OF THE EUROPEAN UNION.. 210

Bila Yu.A.

BIOFUEL AS A BIOENERGY ASSET: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF GLOBAL-SCALE UTILIZATION..... 212

<i>Хлисту́н Д.В., Перерва П.Г.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ: ДОСВІД ЄС.....	214
<i>Gmach Y., Ibañez M., Shkola V.</i> PERSPECTIVES ON WASTEWATER TREATMENT FROM DICLOFENAC.....	217

МОТИВАЦІЯ НАУКОВЦІВ ДО КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

аспірант Євсєєв А.С.

д.е.н., проф. Перерва П.Г.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», Україна*

Серед великої кількості моделей комерціалізації технологій лише кілька мають принципове значення для України: зокрема, найбільш відомою є модель трансферу технологій через співпрацю дослідницьких колективів університетів та підприємств (компаній), орієнтованих на інноваційний розвиток. Саме така співпраця з університетським сектором (університетською наукою) є основним джерелом інновацій для високотехнологічних компаній США та країн ЄС (поряд з власними дослідницькими підрозділами). При цьому принципово, щоб дослідники, у разі успішної реалізації своїх розробок, отримували частину прибутку [1-13].

Широко відомий метод стимулювання дослідників Bye-Dole Act (в США) – передача прав на технології (в результаті НДДКР за рахунок держави) від організації до підприємця. Стверджується, що саме завдяки йому з 80-х років минулого століття в США відбувається прискорений розвиток високотехнологічного сектора, в основі якого лежить тісна співпраця університетської науки, корпорацій та їх науково-дослідних підрозділів. Загалом форми співпраці між сектором високих технологій та університетськими центрами можуть бути найрізноманітнішими. Наприклад, згідно з дослідженням, проведеним у 2009 році Експертною групою з трансферу знань, можна стверджувати, що найбільш ефективними каналами трансферу технологій є ті, які спираються на особисті контакти між співробітниками університету та фахівцями промислових підприємств. Тому форми співпраці, які будуть враховувати цей факт, є найбільш продуктивними [2, 7, 12].

Університети більшості країн-членів ЄС проводять активну політику в цій сфері. Однак досить суттєві відмінності між окремими країнами (лідерами в цьому плані є університети Великобританії) дозволяють стверджувати, що імплементації норми про передачу прав на результати НДДКР недостатньо. З її метою науково-технічний потенціал кожного навчального закладу відіграє вирішальну роль.

Якщо проаналізувати доходи університетів від трансферу технологій у розрізі однієї країни, то можна прийти до низки тверджень: з усієї групи університетів, які є діючими, суттєво відрізняються лише незначна їх частина, яка має найзначніший науковий потенціал та технічний напрям (до того ж вони є найстарішими в країні). Гуманітарні та культурні університети (навіть найвідоміші та визнані) фактично не беруть участі в цьому процесі. Тому, проєктуючи цей досвід на українські реалії, можна дійти висновку, що навіть за оптимістичного сценарію розвитку ефективної моделі трансферу технологій в Україні його основними учасниками стануть 5-8 провідних технічних університетів країни. Тому на них доцільно заздалегідь сконцентрувати зусилля держави.

Одним з наріжних питань при здійсненні трансферу технологій є питання прав на результати НДДКР, які фінансуються державою. Мотивація продуктивної роботи творчих колективів залежить від того, хто є кінцевим правовласником. Однак єдиного підходу до вирішення цієї проблеми немає: навіть у межах ЄС існує кілька моделей гармонізації інтересів договірної держави та підприємців. Наприклад, у деяких країнах-членах ЄС, наприклад у Швеції, права на результати фінансованих державою НДДКР належать дослідникам (дослідникам університетів): така політика називається «переважне право дослідників/професорів на інтелектуальну власність (англ. Professors privilege)». При цьому в більшості інших країн-членів ЄС вони

закріплені за науково-дослідними установами – університетами або незалежними дослідницькими організаціями (PRO). Останній підхід є глобальним трендом [3, 6, 10, 13].

Законодавча база ЄС та її гармонізація з національним законодавством відбувалися поступово. Директива Ради 91/250/ЄЕС від 14 травня 1991 року регулювала захист авторських прав на програмне забезпечення [4]. Зокрема, передбачено, що якщо програмний продукт був створений працівником в рамках виконання ним своїх зобов'язань перед роботодавцем і на виконання наказів роботодавця, всі права на створений програмний продукт належать роботодавцю (якщо інше не передбачено договором, укладеним між сторонами).

Ідея концепції «превентивності дослідника» полягає в тому, щоб закріпити за собою право власності на результати досліджень і розробок, що проводяться цими дослідниками. Ця концепція є протипоказною іншому підходу, що з'явився в США (Baye-Dole Act), згідно з яким таке право зберігається за установою, в якій проводилося дослідження. Після прийняття відповідного закону в США в 1980 році (Закон Бей-Доула) і його подальшого успіху такий підхід став міжнародним трендом [8]. У свою чергу, це призвело до різкого збільшення кількості центрів трансферу технологій, що функціонують насамперед в інтересах університетів та незалежних науково-дослідних установ.

Разом з тим, немає однозначної відповіді на низку проблемних питань, зокрема, пошук найбільш ефективного способу зв'язку закладів вищої освіти та наукових установ з промисловістю, пошук нових важелів активізації процесів трансферу технологій. Однією зі складових усунення бар'єрів для трансферу технологій (що притаманне багатьом країнам) є дія прав на результати НДДКР. Однак відбувається процес поступового переходу від монотонної позиції передачі прав одному з учасників інноваційного процесу до більш варіативної системи оперативного управління інтелектуальною власністю.

Список використаних джерел

1. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Збалансована система показників в інноваційно-інвестиційній політиці промислового підприємства. Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. Харків : НТУ "ХПІ", 2015. № 60 (1169). С. 50-54. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/21105>
2. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Методичний підхід до комплексного оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. Сучасні технології менеджменту : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. / відп. ред. Л. Черчик. Луцьк : ВНУ ім.Л.Українки, 2022. С.71-74. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60200>
3. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Система індикаторів оцінки економічної безпеки будівельного підприємства. Інноваційна модернізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15-16 листопада 2022 р. / орг. ком.: О.І.Маслак [та ін.]; Кременчуг. нац. ун-т ім. М. Остроградського [та ін.]. Електрон. текст. дані. Кременчуг, 2022. С. 376-379.

4. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.
5. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
6. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи економічної стійкості та комплаєнс захисту машинобудівного підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2018. № 1 (35). С. 98-106.
7. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с.
8. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
9. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. No 1(23). С.43-50.
10. Шаульська Л.В., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталий розвиток підприємства. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2023.No 3 (181). С. 14-23.
11. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.
12. Кобелева Т.О. Формування показників комплаєнс-безпеки держави та підприємства. Механізми управління соціоекологоекономічною безпекою держави: колективна монографія / Т.О.Кобелева, Л.М.Черчик, Н.В.Колєнда та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.М.Черчик. Луцьк: Терен, 2019.- С.193-208.
13. Кобелева Т.О. Чотири стратегії комплаєнс-захисту в системі економічної безпеки промислового підприємства. Обліково-аналітичне забезпечення системи фінансово-економічної безпеки: інформаційно-комунікаційні технології та антикорупційний менеджмент: матеріали VIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. для здобувачів вищ. освіти і молодих науковців, Харків, 07 листопада 2019 р. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – с.192-195.